

Odrasli v formalnem izobraževanju: vseživljenjsko učenje v praksi

Zadnje desetletje ima vseživljenjsko učenje osrednje mesto v evropskih politikah sodelovanja v izobraževanju in usposabljanju. Ministri za izobraževanje EU, prepričani o pomembnosti izobraževanja odraslih in njegovem pomembnem prispevku k pospeševanju konkurenčnosti, zaposljivosti in socialni vključenosti, so se strinjali, naj bi se do leta 2020 najmanj petnajst odstotkov odraslih vključilo v eno od oblik izobraževanja in usposabljanja.

Eurydice poročilo »Odrasli v formalnem izobraževanju: politika in praksa v Evropi« (ang.: *Adults in Formal Education: Policies and Practices in Europe*) opisuje doseženi razvoj na tem področju, po sprejetju Akcijskega načrta za izobraževanje odraslih – Za učenje je vedno pravi čas (Evropska komisija, 2007). Poročilo obravnava zlasti cilj akcijskega načrta, da se zagotovi odraslim priložnost, da naredijo »korak naprej« in pridobijo višjo raven izobrazbe. Poročilo se osredotoča na možnosti, ki jih imajo odrasli brez ustrezne kvalifikacije in si želijo pridobiti formalno kvalifikacijo, ter prikazuje politike in ukrepe za spodbujanje ponovnega vključevanja odraslih v višješolsko in visokošolsko izobraževanje.

Kaj je Eurydice

Omrežje Eurydice zagotavlja informacije o evropskih izobraževalnih sistemih in politikah ter jih analizira. V omrežje je povezanih 37 nacionalnih enot s sedežem v vseh 33 državah, ki so vključene v program EU Vseživljenjsko učenje (države članice EU, države EFTA, Hrvaška in Turčija). Izvršna agencija za izobraževanje, avdiovizualne vsebine in kulturo (EACEA) v Bruslju koordinira in vodi dejavnosti omrežja ter načrtuje študije in pripravlja različne spletne objave.

Vse publikacije Eurydice so objavljene na naslovu:

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/>

E-pošta: EACEA-Eurydice@ec.europa.eu

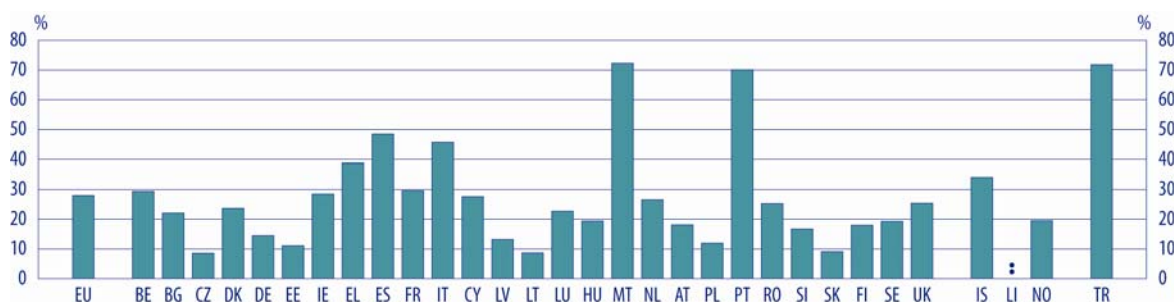

Evropske države se soočajo z različnimi izzivi pri izboljšanju izobrazbene strukture odraslih

Leta 2009 je bilo v Evropski uniji okoli 76 milijonov odraslih brez srednješolske izobrazbe, to je ravni, ki že omogoča ne le uspešen vstop na trg dela ampak je povezana tudi s kasnejšo splošno zaposljivostjo. V tej skupini je tudi okoli 23 milijonov odraslih, ki so formalno izobraževanje končali že na primarni ravni

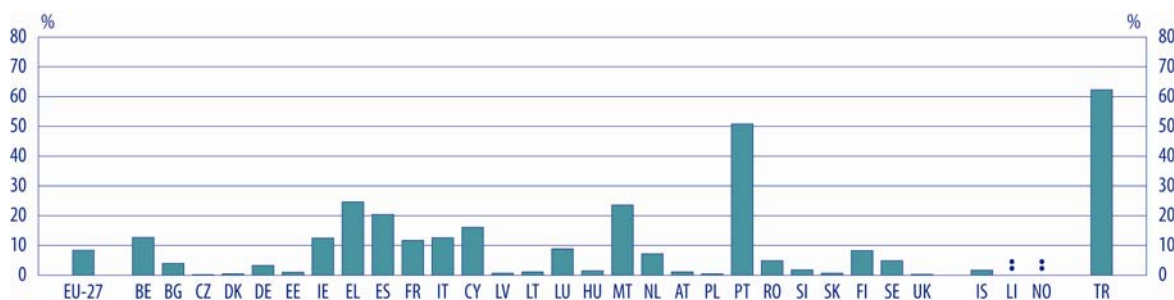
izobraževanja. Medtem ko v nekaterih državah le manjše število odraslih ni zaključilo nižjega ali višjega sekundarnega izobraževanja, je v drugih delež odraslih z nizko ravno izobrazbe precejšen. Zato se evropske države soočajo z zelo različnimi izzivi, kako ponuditi odraslim še drugo možnost za pridobitev formalne izobrazbe.

Slika 1: Odrasli v Evropi z manj kot višjo sekundarno ravno izobrazbe (ISCED 3), 2009

Vir: Statistični urad EU (Eurostat), Anketa o delovni sili EU – Prebivalstvo, staro 25–64 let.

Slika 2: Odrasli v Evropi z manj kot nižjo sekundarno ravno izobrazbe (ISCED 2), 2009

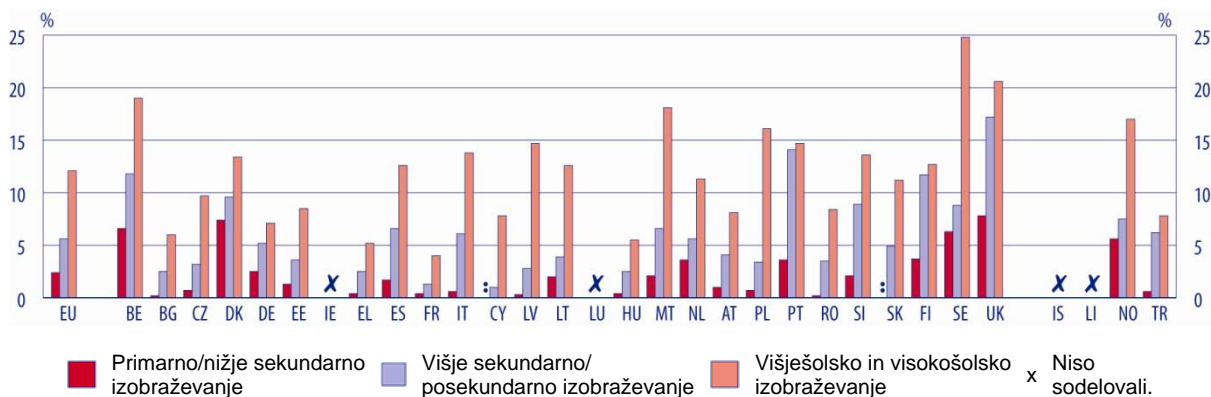
Vir: Statistični urad EU (Eurostat), Anketa o delovni sili EU – Prebivalstvo, staro 25–64 let.

Odrasli z nižjo ravno kvalifikacije se manj verjetno vključujejo v formalno vseživljenjsko učenje

Odrasli z nižjimi kvalifikacijami se manj verjetno vključujejo v formalno izobraževanje kot tisti, ki imajo vsaj srednješolsko izobrazbo (ISCED 3). Deloma je to lahko povezano s strukturnimi ovirami v sistemih formalnega izobraževanja. V več evropskih državah imajo odrasli brez primarne (ISCED 1) ali nižje sekundarne izobrazbe (ISCED 2, v Sloveniji je to osnovnošolska izobrazba) zelo omejene možnosti napredovanja v

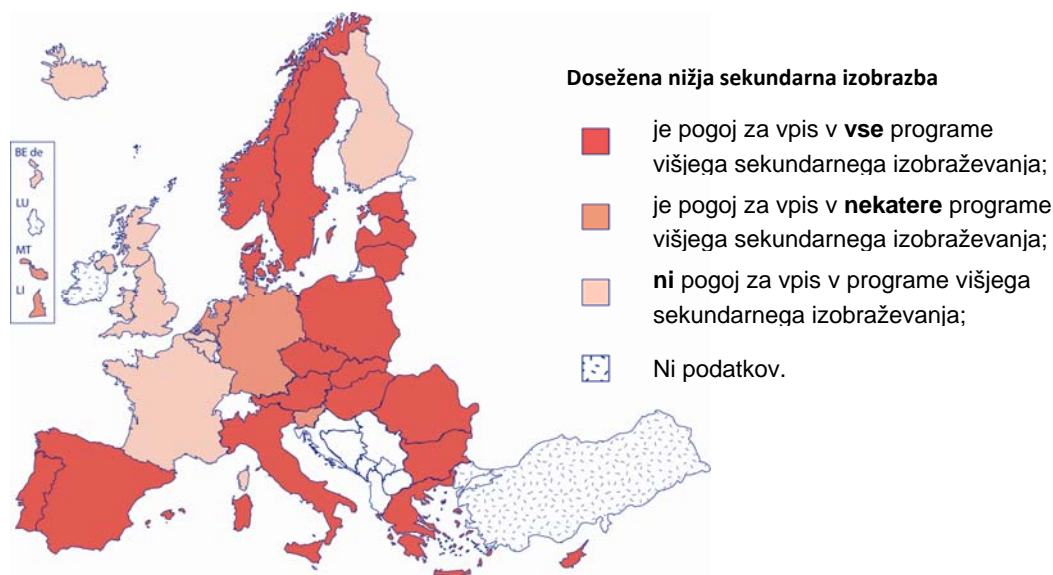
sistemu formalnega izobraževanja za pridobitev višje kvalifikacijske ravni. V nekaterih državah te težave rešuje zakonodaja, ki omogoča nekvalificiranim odraslim dokončanje osnovne šole oziroma nižjega sekundarnega izobraževanja. Lokalnim oblastem nalaga, da zagotovijo zadostne pogoje za izobraževanje ali pa ustrezno prilagodijo postopke za njihov vpis v srednjo šolo oziroma v višje sekundarno izobraževanje.

Slika 3: Vključenost odraslih v formalno izobraževanje in usposabljanje po najvišji doseženi ravni izobrazbe, 2007

Vir: Statistični urad EU (Eurostat), Anketa o izobraževanju odraslih, vključenih 12 mesecev pred anketo.

Slika 4: Dosežena nižja sekundarna izobrazba, kot pogoj za vpis odraslih v višje sekundarno izobraževanje, 2009/10

Vir: Eurydice.

Prožna ponudba izobraževanja povečuje možnosti odraslih, da si pridobijo formalne kvalifikacije

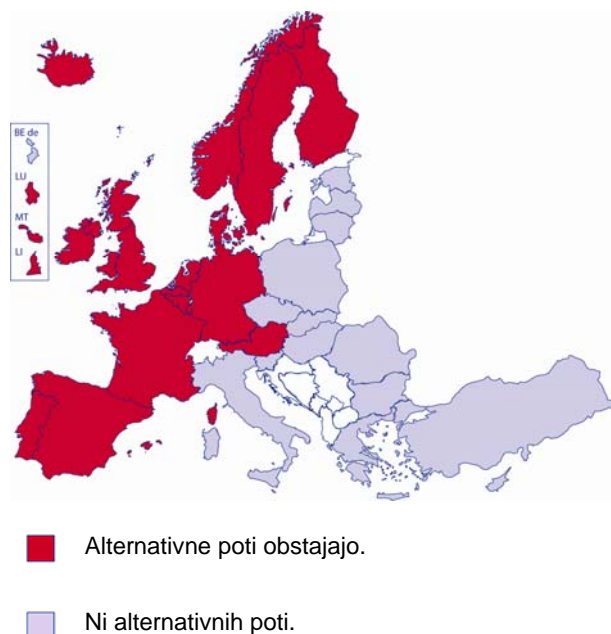
V nekaterih državah so programi formalnega izobraževanja in usposabljanja sestavljeni iz modulov ali učnih enot. Tako si lahko študenti in dijaki izberejo svojo učno pot in postopoma nabirajo programske sestavine, ki so pogoj za pridobitev kvalifikacije. V nekaterih evropskih državah lahko odrasli študenti pridobijo formalna spričevala in kvalifikacije na izpitni način in se jim ni treba udeleževati pouka oziroma predavanj.

Odrasli, ki se vračajo v izobraževanje, se lahko pripravljajo na izpite po lastnem časovnem preudarku oziroma se jim priznajo učni rezultati, doseženi zunaj formalnega izobraževalnega sistema. Pri pridobivanju poklicnih kvalifikacij so tradicionalne šolske izpite ponekod nadomestili z drugačnimi načini ocenjevanja, kot so na primer ovrednotenje mape dosežkov, opazovanja, predstavitve itd. Nekaj držav pa razvija predvsem odprto učenje in izobraževanje na daljavo.

Sistemi se zelo razlikujejo po tem, kako sprejemajo odrasle povratnike v terciarno izobraževanje

Zaenkrat so le v nekaj evropskih državah jasno opredelili politične cilje, povezane z vključenostjo odraslih študentov v višješolsko in visokošolsko izobraževanje (terciarno izobraževanje). Vendar pa so v mnogih državah sprejeli različne ukrepe, prilagojene netradicionalnim kandidatom in študentom, med katerimi so tudi odrasli, ki se po določenem premoru ponovno vračajo v študij. V več državah denimo pri vpisu vse bolj upoštevajo ustrezno ovrednoteno predhodno neformalno in priložnostno učenje ali opravljene posebne pripravljalne programe kot zgolj tradicionalna spričevala. Drug tak ukrep je sistem, ki omogoča odraslim študentom potrjevanje znanja, predhodno pridobljenega z neformalnim in priložnostnim učenjem. Tak sistem priznavanja omogoča, da se pri napredovanju odraslih študentov v formalnih študijskih programih upoštevajo tudi znanje in spretnosti, pridobljene z delom. Mnogi študentje, med njimi tudi odrasli povratniki v študij, iz različnih razlogov ne morejo redno študirati. Nekatere države so zato uveljavile posebne strategije in ukrepe za vključitev v izredni študij.

Slika 5: Alternativne poti do višjega ali visokošolskega izobraževanja za netradicionalne kandidate, 2009/10

Vir: Eurydice.

Finančni ukrepi za spodbujanje vključevanja odraslih v formalno izobraževanje in usposabljanje

V Evropi se neposredna ali posredna finančna pomoč za učenje namenja predvsem nezaposlenim in ranljivim osebam, pri katerih je verjetnost, da bodo izključeni iz trga dela, večja. Vendar pa ni enostavno oceniti, kakšen dostop do ustreznega izobraževanja zagotavljajo javne oblasti v evropskih državah odraslim

brez kvalifikacije. Nekatere države financirajo tradicionalen redni študij enako kot prožnejše oblike študija. V drugih državah pa so uveljavljeni različni načini financiranja za posamezne oblike študija. V teh primerih je delež zasebnih vlaganj v prožnejšo ponudbo študija pogosto večji od deleža vlaganj v tradicionalen redni študij.

* * *

Celotno poročilo

Adults in Formal Education: Policies and Practices in Europe

v angleškem, francoskem in nemškem jeziku je objavljeno na spletni strani Eurydice:
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_studies_en.php

Tiskane izvede poročila prejmete po naročilu na eacea-eurydice@ec.europa.eu

Poročilo bo do začetka junija predvidoma izšlo tudi v slovenskem jeziku.